23 Οκτωβρίου 2017

«Έρχεται το Ελληνικό!»: Όταν ο στρατός έμπαινε στη Χαλάστρα Θεσσαλονίκης πριν από 105 χρόνια

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Ήταν 21η Οκτωβρίου του 1912 όταν ο ελληνικός στρατός μπήκε στη Χαλάστρα, που τότε λεγόταν και Κουλακιά, και ο ενθουσιασμός για την υποδοχή του αποτυπωνόταν στα λόγια της πεντάχρονης τότε Βιργινίας Τζαλαμάνη. Χρησιμοποιώντας μια λέξη βγαλμένη κατευθείαν από τα Αρχαία και από τον Θουκυδίδη, το «Ελληνικό», έλεγε: «Έρχεται το Ελληνικό. Όλοι ήταν όρθιοι. Δεν κοιμήθηκαν καθόλου εκείνη τη νύχτα. Άνδρες, γυναίκες, παιδιά. Όλοι περίμεναν να ΄ρθει το Ελληνικό. Είχαν μεγάλη λαχτάρα. Μόλις ξημέρωσε βλέπουμε από την Γιαντσίδα που έρχονταν το Ελληνικό. Όλος ο κόσμος βγήκε να υποδεχτεί τους στρατιώτες μας. Στο σπίτι μας έφεραν δύο. Έκατσαν δύο μέρες και μετά έφυγαν για να πάνε στην κόκκινη μηλιά».

Ενώ, όμως, οι Κουλακιώτες πανηγύριζαν την ελευθερία τους, οι στρατιωτικοί ηγέτες προβληματίζονταν για τον τρόπο διάβασης των δύο βραχιόνων του «φουσκωμένου» Αξιού. Όπως, μάλιστα, γράφει ο Κώστας Βαφείδης, καθώς οι Τούρκοι είχαν καταστρέψει τα πορθμεία από τους βραχίονες του ποταμού Αξιού, ο μόνος τρόπος για να περάσει ο στρατός από εκεί ήταν να κατασκευαστούν επειγόντως πλωτές γέφυρες. Τη λύση έδωσε ο Κουλακιώτης καροποιός Γιώργης Νταληγκάρης ο οποίος ζήτησε από τον μέραρχο να τον κάνει για μια μέρα «βασιλιά». Ο μέραρχος Κλεομένης έδωσε με επιφυλακτικότητα τις αρμοδιότητες που του ζήτησε ο Νταληγκάρης ο οποίος κινητοποίησε τους συγχωριανούς του.

Το πρωί της επόμενης μέρας πλήθος από πλάβες (ποταμόβαρκες) παρατάχθηκε στον Αξιό ποταμό. Πλήθος κόσμου, με κάθε είδους εργαλεία, συγκέντρωσε ξύλινα βαρέλια και ξύλα που υπήρχαν σε ανεγειρόμενα κτίσματα, ακόμη και τα σχοινιά που χρησιμοποιούνταν για το άπλωμα της μπουγάδας και το κρέμασμα των

κουβάδων στα πηγάδια. Ο στόχος ήταν να γίνουν όσο τον δυνατόν περισσότερες ξύλινες γέφυρες για να περάσει ο στρατός, όπως και τελικά έγινε με τη ζεύξη του δυτικού και του ανατολικού βραχίονα του Αξιού. Το πέρασμα του ποταμού έδωσε τελικά το σύνθημα για την παράδοση της Θεσσαλονίκης από τους Τούρκους.

Με τα παραπάνω λόγια ο καθηγητής Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και πρώην πρύτανης, Ηλίας Κουσκουβέλης, αναφέρθηκε στη σημασία που είχε η συμβολή των κατοίκων της Κουλιακιάς (Χαλάστρας) στο πέρασμα του Αξιού ποταμού από τον ελληνικό στρατό για τη γεωπολιτική διαμόρφωση της περιοχής. Μιλώντας στην εκδήλωση που διοργάνωσε ο Δήμος Δέλτα στην Εταιρία Μακεδονικών Σπουδών, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων για τον εορτασμό της 105ης επετείου από την απελευθέρωση της Χαλάστρας, έδωσε βαρύτητα στο ρόλο που έπαιξαν οι πολίτες στο να γεφυρωθεί ο Αξιός. «Αν δεν υπήρχε αυτή η σύμπνοια και η αποφασιστικότητα θα υπήρχε πρόβλημα» τόνισε ο κ. Κουσκουβέλης και υπογράμμισε ότι αυτό είναι ένα ακόμη δείγμα για το τι μπορούμε να πετύχουμε ενωμένοι και αποφασισμένοι.

Καθοριστική επίσης ήταν η σημασία της χρονικής στιγμής της στρατιωτικής επιχείρησης. «Τι θα πίστευαν Τούρκοι και Βούλγαροι για την ικανότητα του ελληνικού στρατού και για τη διάθεση των Ελλήνων της περιοχής, αν παρέμεναν αναποφάσιστοι και ανήμποροι μπροστά σε ένα ποτάμι;» διερωτήθηκε. Χρησιμοποιώντας, άλλωστε, αναφορές στο κινεζικό εγχειρίδιο στρατηγικής Τέχνη του Πολέμου, που αποδίδεται στον Σουν Τσου αλλά και στον Ναπολέοντα Βοναπάρτη, εκτίμησε ότι αν περίμεναν οι Έλληνες να έρθουν οι γέφυρες που προετοιμάζονταν στην Κοζάνη, θα είχαν αργήσει πολύ και ο ρους της ιστορίας θα ήταν διαφορετικός, όπως και η διαμόρφωση του χάρτη των Βαλκανίων.

Όσο για το επίθετο «το ελληνικό» που εμφανίζεται στις αφηγήσεις που καταγράφει η ιστορία, τόνισε πως είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι η λέξη αυτή αναφερόταν σε ένα σύνολο πραγμάτων και όχι απλώς στον ελληνικό στρατό, ή την Ελλάδα, ή τον βασιλιά ή κάποιον άλλον.

Στη θέση της Σίνδου κατά τα τελευταία εικοσιτετράωρα ως τόπου παράδοσης της Θεσσαλονίκης και ως τελευταίας έδρας του Ελληνικού Στρατηγείου αναφέρθηκε, στην ομιλία του, ο νομικός και ερευνητής της ιστορίας του κάμπου της Θεσσαλονίκης Θεόδωρος Γκλαβέρης. Παρουσίασε αναλυτικά τα γεγονότα της παράδοσης της Θεσσαλονίκης και σημείωσε ότι βουλγαρική αντιπροσωπεία ζητούσε να υπογραφεί και δεύτερο πρωτόκολλο παράδοσης της Θεσσαλονίκης προς τους Βούλγαρους ενώ υπήρξαν και οι προσδοκίες της Αυστροουγγαρίας η μακεδονική πρωτεύουσα να καταστεί το λιμάνι εξόδου της στο Αιγαίου.

Μιλώντας ειδικότερα για τους χώρους που αποπνέουν έντονο συμβολισμό, ο κ. Γκλαβέρης αναφέρθηκε στο διοικητήριο της Θεσσαλονίκης, όπου υπογράφηκε το πρωτόκολλο παράδοσης της Θεσσαλονίκης από τον υποστράτηγο Ταχσίν πασά και τον αντισυνταγματάρχη Βίκτωρα Δούσμανη, αλλά και στο κτίριο του παλιού σιδηροδρομικού σταθμού της Σίνδου, όπου πραγματοποιήθηκε η ανεπίσημη, πλην ουσιαστική παράδοση της Θεσσαλονίκης και σ΄ αυτό έγινε η επίδοση του επίσημου πρωτοκόλλου παράδοσής της στην ελληνική Πολιτεία.

Υπέροχο παράδειγμα γνήσιου πατριωτισμού και ανιδιοτέλειας χαρακτήρισε ο δήμαρχος Δέλτα Ευθύμιος Φωτόπουλος την κατασκευή των γεφυρών στις δύο κοίτες του Αξιού Ποταμού. Παράλληλα σημείωσε ότι έχει συμβολική σημασία η αναγγελία της παράδοσης της Θεσσαλονίκης στους Έλληνες στον παλαιό σιδηροδρομικό σταθμό της Σίνδου, ένα κτίριο που σώζεται μέχρι και σήμερα για να θυμίζει τις μεγάλες στιγμές που έζησε το έθνος μας το 1912.

Σημειώνεται ότι σήμερα, Κυριακή, ολοκληρώνονται οι εκδηλώσεις για τον εορτασμό της 105ης επετείου από την απελευθέρωση της Χαλάστρας που πραγματοποιούνται υπό την αιγίδα του Προέδρου της Δημοκρατίας, Προκόπη Παυλόπουλου.

(Με πληροφορίες από ΑΠΕ-ΜΠΕ)